

**Skupština Crne Gore
Parlamentarni institut
Istraživački centar**

Kratka informacija:

Birački spiskovi i rezidencijalni uslov za ostvarivanje biračkog prava

Podgorica, april 2019. godine

Broj: 6/2019

Klas. br: 00-52/19-

Datum: april 2019. godine

Pripremio: Goran Blagojević, saradnik u Istraživačkom centru

* Istraživački centar Skupštine Crne Gore, prilikom izrade istraživačkih radova, koristi se javno dostupnim podacima i podacima iz baza ograničenog pristupa, strogo vodeći računa o kredibilnosti izvora. Centar ulaže sve razumne napore da informacije sadržane u istraživačkom radu budu tačne i potpune, ali ne snosi odgovornost za eventualnu netačnost i nepotpunost istih. Istraživački radovi se koriste samo u svrhu za koju su izrađeni, a u skladu sa Pravilima o izradi istraživačkih radova. Stavovi izrečeni u tekstu ne predstavljaju zvaničan stav Skupštine Crne Gore, niti neophodno drugih institucija ili organizacija čiji se podaci koriste za izradu rada.

** Svi pojmovi upotrijebljeni u istraživačkom radu u muškom gramatičkom rodu obuhvataju muški i ženski rod lica na koja se odnose.

Sadržaj

Uvod.....	4
Glavni nalazi istraživanja.....	5
Komparativni pregled.....	6
Izvori informacija	17

Uvod

Zakon o biračkom spisku¹ u Crnoj Gori definiše birački spisak kao izvedenu elektronsku zbirku ličnih podataka crnogorskih državljana koji imaju biračko pravo. Birački spisak je javna isprava, služi samo za izbore i vodi se po službenoj dužnosti, stalnog je karaktera i redovno se ažurira. U Crnoj Gori poslove vođenja biračkog spiska vrši ministarstvo nadležno za unutrašnje poslove.

Kada je u pitanju rezidencijalni uslov, Zakon o izboru odbornika i poslanika² navodi da pravo da bira i da bude biran za poslanika ima birač koji je navršio 18 godina života, koji je poslovno sposoban i ima prebivalište u Crnoj Gori najmanje dvije godine prije dana održavanja izbora, dok pravo da bira i da bude biran za odbornika ima birač koji je navršio 18 godina života, koji je poslovno sposoban, ima prebivalište u Crnoj Gori najmanje dvije godine i koji ima prebivalište u opštini, odnosno gradskoj opštini, kao izbornoj jedinici, najmanje šest mjeseci prije dana održavanja izbora.

U skladu sa Kodeksom dobre prakse u izbornim stvarima³ Venecijanske komisije, kada su u pitanju birački spiskovi, predviđa se ispunjenje sljedećih kriterijuma: birački spiskovi moraju biti stalnog karaktera; moraju biti redovno ažurirani (najmanje jednom godišnje), dok u državama gdje se registracija ne vrši automatski mora biti obezbijeđen adekvatan rok biračima da se registruju; birački spiskovi moraju biti objavljeni; mora postojati administrativna procedura podložna sudskoj kontroli, ili sudska procedura, kojom se omogućava registracija birača; te mora postojati slična procedura koja omogućava biračima ispravljanje netačno unesenih podataka.

Kodeks dobre prakse predviđa i mogućnost uvođenja rezidencijalnog uslova, u smislu stalnog prebivališta, kao uslova za ostvarivanje biračkog prava, dok se postavljanje uslova koji podrazumijeva određeni period prebivališta za državljane preporučuje isključivo za lokalne i regionalne izbore. U skladu sa ovim dokumentom, dužina ovog perioda ne bi trebalo da prelazi šest mjeseci, dok duži period može biti omogućen jedino sa ciljem zaštite nacionalnih manjina. Takođe, predviđa se mogućnost ostvarivanja biračkog prava za državljane koji borave u inostranstvu.

Cilj ovog istraživačkog rada je predstavljanje informacija u vezi sa načinima vođenja biračkih spiskova, kao i pitanjem rezidencijalnog uslova za ostvarivanje biračkog prava (tj. registrovanog prebivališta na teritoriji države kao uslova za ostvarivanje biračkog prava) u pojedinim evropskim državama.

Ovim istraživačkim radom analizirani su načini vođenja biračkog spiska, kao i eventualno postojanje rezidencijalnog uslova za ostvarivanje biračkog prava u 21 evropskoj državi (Austrija, Češka, Estonija, Finska, Grčka, Hrvatska, Irska, Letonija, Litvanija, Luksemburg, Mađarska, Njemačka, Poljska, Portugal, Rumunija, Slovačka, Slovenija, Srbija, Španija, Švedska i Ujedinjeno Kraljevstvo).

¹ Zakon o biračkom spisku, „Službeni list Crne Gore“ br. 10/14, 20/15, 92/17 i 17/19.

² Zakon o izboru odbornika i poslanika, „Službeni list RCG“ br. 04/98, 05/98, 17/98 i 14/00, „Službeni list SRJ“, br. 73/00, 09/01, 41/02, 46/02, 45/04, 48/06 i 56/06, „Službeni list Crne Gore“ br. 46/11, 14/14, 47/14, 12/16, 60/17 i 10/18.

³ Code of Good Practice in Electoral Matters, Venice Commission,

[https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2002\)023rev2-cor-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2002)023rev2-cor-e) (21.3.2019)

Glavni nalazi istraživanja

U analiziranim državama birački spiskovi najčešće se vode na nivou države, dok postoji određeni broj zemalja u kojima primarne nadležnosti iz ove oblasti spadaju u domen lokalnih vlasti. U nekim državama (npr. Irska, Ujedinjeno Kraljevstvo) birački spiskovi ne vode se na nivou države, već postoje posebni birački spiskovi za svaku izbornu jedinicu. Birački spiskovi u najvećem broju država su stalnog karaktera, dok se u pojedinim slučajevima izvode uoči svakih izbora iz postojećeg stalnog registra stanovništva (kao npr. u Estoniji, Finskoj i Portugalu).

Kada je u pitanju rezidencijalni uslov, u najvećem broju analiziranih država on ne postoji, već je državljanstvo jedini uslov za upisivanje punoljetnih građana u birački spisak. Kada su u pitanju parlamentarni izbori, takav je slučaj u 19 od 22 države obuhvaćene ovim radom. Poseban slučaj predstavlja Njemačka, u kojoj pravo glasa imaju punoljetni državljani koji imaju stalno prebivalište u toj zemlji, ili su bili nastanjeni u njoj najmanje tri mjeseca, kao i Irska, u kojoj zbog karakterističnog načina sačinjavanja biračkih spiskova postoji rezidencijalni uslov u smislu prebivališta u zemlji tokom prethodnih pet i po mjeseci. Izuzetak u ovom pogledu predstavlja i Srbija, u kojoj prebivalište jeste preduslov za ostvarivanje biračkog prava, ali, za razliku od naše države, ne postoji dodatni uslov u smislu određene dužine prebivališta u zemlji.

Što se tiče regionalnih i lokalnih izbora, sve države obuhvaćene ovom analizom koje su članice Evropske unije takođe omogućavaju pravo glasa državljanima svih ostalih država članica EU koji imaju prebivalište u određenoj jedinici lokalne samouprave, dok neke zemlje to pravo pod određenim uslovima dodjeljuju i državljanima trećih država. Kada su u pitanju regionalni i lokalni izbori, rezidencijalni uslov se u nekim zemljama primjenjuje na sve, a u drugima isključivo na strane državljane, u smislu određenog minimalnog perioda prethodnog boravka na teritoriji izborne jedinice za koju se izbori održavaju.

Detaljnije informacije po državama u vezi sa temom ovog istraživačkog rada predstavljene su u narednom poglavlju.

Komparativni pregled

U **Austriji** postoji jedinstveni centralizovani birački spisak (*Zentrales Wählerregister*), koji redovno ažuriraju lokalne, tj. opštinske vlasti, dok se poslovi njegovog održavanja vrše na saveznom nivou. Kada su u pitanju izbori na saveznom (tj. državnom) nivou, birači se automatski registruju ukoliko su austrijski državljani, i ako imaju prijavljeno mjesto prebivališta u toj zemlji. Austrijski državljani sa prebivalištem u drugim državama moraju se prijaviti za upis u birački spisak ukoliko žele da ostvare svoje biračko pravo.⁴ U Austriji ne postoji rezidencijalni uslov za ostvarivanje biračkog prava, već pravo glasa imaju svi austrijski državljani koji imaju navršених 16 godina na dan izbora, i nije im prethodno oduzeto pravo glasa.⁵

I u **Češkoj** birači su automatski registrovani u biračkom spisku, te se ne moraju sami prijavljivati kako bi se registrovali. Strani državljani u Češkoj mogu pod određenim uslovima glasati na lokalnim izborima i referendumima.⁶ Svi češki državljani sa navršених 18 godina najkasnije na drugi dan izbora imaju pravo glasa; dakle, ni u Češkoj se ne primjenjuje rezidencijalni uslov za ostvarivanje biračkog prava.⁷

Nešto drugačije rješenje postoji u **Estoniji**, gdje se birači upisuju u registar stanovništva, na osnovu koga se 30 dana uoči svakih izbora sastavlja birački spisak. Registar stanovništva sadrži sljedeće podatke: ime i prezime, datum rođenja, lični identifikacioni kod, podatke o državljanstvu, informacije o oduzimanju aktivne pravne sposobnosti, kao i informacije o mjestu prebivališta. Na parlamentarnim izborima pravo glasa imaju svi državljani sa navršених 18 godina na dan izbora. Državljanji zemalja koje nijesu članice EU, kao i lica bez državljanstva, imaju pravo glasa na lokalnim izborima, ukoliko žive u Estoniji na osnovu dugoročne boravišne dozvole ili prava na stalno prebivalište (za dobijanje ove dozvole, odnosno prava, neophodno je da je dotična osoba imala prebivalište u Estoniji najmanje tokom prethodnih pet godina).⁸

U **Finskoj** se u birački spisak automatski upisuju svi punoljetni državljani. Birački spisak sačinjava Centar za registar stanovništva, koji ga objavljuje najkasnije 46 dana prije dana održavanja izbora. Kada su u pitanju parlamentarni i predsjednički izbori u ovoj zemlji, pravo glasa imaju svi punoljetni građani sa finskim državljanstvom. Međutim, kada su u pitanju finski lokalni izbori, pravo glasa mogu ostvariti svi državljani Finske, ostalih država članica EU, kao i Islanda i Norveške, koji su punoljetni i imaju prebivalište u opštini u kojoj se izbori održavaju 51 dan prije samog dana održavanja izbora. Ostali stranci koji ispunjavaju gore navedene uslove takođe imaju pravo glasa na lokalnim izborima, ukoliko ispunjavaju dodatni uslov, tj. ukoliko su imali prebivalište na teritoriji Finske tokom prethodne dvije godine. Isto pravo imaju i zaposleni u Evropskoj uniji ili međunarodnoj

⁴ ECPRD request no. 3755 - *Electoral register and issues connected to the election procedure*, April 2018.

⁵ *Federal Law on National Council Elections* (1992, amended 2016), <https://www.legislationline.org/topics/country/44/topic/6> (29.3.2019)

⁶ ECPRD request no. 3755 - *Electoral register and issues connected to the election procedure*, April 2018.

⁷ *Act no. 247 on Elections to the Parliament of the Czech Republic, and on Amendments of Certain Other Acts* (1995), <https://www.legislationline.org/documents/id/5771> (29.3.2019)

⁸ ECPRD request no. 3755 - *Electoral register and issues connected to the election procedure*, April 2018.

organizaciji koja djeluje u Finskoj, kao i članovi njihovih porodica, koji ispunjavaju prethodno nabrojane uslove, kao i dva dodatna uslova: da su informacije o njima deponovane na njihov zahtjev u Sistem za informacije o stanovništvu, kao i kod odgovarajuće službe Centra za registar stanovništva, te da su o svojoj želji da iskoriste pravo glasa na lokalnim izborima pismeno obavijestili lokalnu kancelariju za registar najkasnije 52 dana prije dana održavanja izbora do 16 časova.⁹

U **Grčkoj** se birački spisak sačinjava za potrebe održavanja izbora. Svi grčki državljani sa navršenih 17 i više godina života imaju pravo glasa, pod uslovom da su registrovani u biračkom spisku u nekoj od grčkih opština ili zajednica, i da im nije oduzeto biračko pravo. Birački spiskovi koji se koriste za parlamentarne izbore upotrebljavaju se i za lokalne, s tim što u slučaju lokalnih izbora postoji i dodatni birački spisak koji se odnosi na državljane drugih država članica EU koji imaju prebivalište u Grčkoj. Posebni birački spiskovi postoje i za službenike policije i vojske koji svoje biračko pravo ostvaruju na mjestu gdje obavljaju dužnost, kao i za pomorce i zatvorenike (u njihovom slučaju provjerava se da li su im u okviru zatvorske kazne oduzeta građanska prava).

U ovoj zemlji dužnost je predsjednika opština da svake godine, do kraja februara, sačine spisak građana koji su u datoj opštini stekli biračko pravo, tj. navršili 17 godina života. Novi birači u januaru iste godine mogu podnijeti opštinskim vlastima deklaraciju o izbornoj jedinici u kojoj žele da glasaju. Ukoliko to ne učine, svrstavaju se u odgovarajuću izbornu jedinicu u skladu sa dostupnim podacima. Svakom biraču dodjeljuje se posebni izborni broj, koji je jedinstven i nepromjenjiv, i koristi se isključivo u izborne svrhe. Ovi spiskovi dostupni su od 1. do 10. marta u sjedištu opštine. Svaki birač ima pravo da obrazloženo zatraži izmjenu sopstvenih informacija sadržanih u biračkom spisku. Predsjednici opština takođe na svaka dva mjeseca sačinjavaju posebne spiskove koji sadrže informacije o demografskim promjenama prouzrokovanim smrću, repatriacijom, izmjenom podataka i sticanjem grčkog državljanstva, koji se takođe objavljuju u skladu sa zakonom. Kada su u pitanju državljani drugih država članica EU koji imaju pravo na lokalnim izborima, oni su obavezni da se registruju u posebnom biračkom spisku u opštini u kojoj su nastanjeni, davanjem na uvid svojih identifikacionih dokumenata i popunjavanjem prijavnog formulara.¹⁰

Kada je u pitanju **Hrvatska**, Zakon o registru birača¹¹ razlikuje registar birača, evidenciju birača i popis birača. U tom smislu, registar birača je zbirka ličnih podataka o svim biračima hrvatskim državljanima sa prebivalištem u Hrvatskoj, onima koji nemaju prebivalište u Hrvatskoj, kao i državljanima država članica Evropske unije koji ostvaruju biračko pravo u Hrvatskoj. Evidencija birača podrazumijeva dio registra birača u koji je upisana jedna od kategorija birača iz registra, dok je popis birača dio registra birača koji se sastavlja nakon zatvaranja registra, a sastoji se od podataka iz evidencije hrvatskih državljana sa prebivalištem u Hrvatskoj koji imaju važeće lične karte, evidencije

⁹ *Ibid.*

¹⁰ *Ibid.*

¹¹ Zakon o registru birača („Narodne novine“ br. 144/12 i 105/15) <https://www.zakon.hr/z/558/Zakon-o-registru-bira%C4%8Da> (28.11.2018)

privremeno upisanih birača, birača kojima je izdata potvrda za glasanje izvan mjesta prebivališta, evidencije prethodno registrovanih birača, popisa aktivno registrovanih hrvatskih državljana koji nemaju prebivalište u Hrvatskoj, i evidencije državljana država članica EU koji ostvaruju biračko pravo u Hrvatskoj, te služi kao osnov za ostvarivanje biračkog prava na dan izbora, odnosno referenduma.

Evidencija birača koji imaju prebivalište u Hrvatskoj sadrži: redni broj, prezime i ime, nacionalnost, matični broj građana i lični identifikacioni broj (OIB)¹², pol, datum rođenja, prebivalište i napomenu. Evidencija birača hrvatskih državljana koji nemaju prebivalište u Hrvatskoj sadrži: redni broj, prezime i ime, nacionalnost, matični broj građana i lični identifikacioni broj, pol, datum rođenja, adresu u inostranstvu i napomenu. Evidencija birača državljana država članica EU koji ostvaruju biračko pravo u Hrvatskoj sadrži: redni broj, prezime i ime, državljanstvo, lični identifikacioni broj, pol, datum rođenja, prebivalište ili boravište u Hrvatskoj, mjesto prethodnog boravišta u inostranstvu, i napomenu.

Kada je u pitanju mogućnost uvida u podatke koje sadrži birački spisak, odnosno registar birača, Zakon o registru birača navodi da je nakon raspisivanja izbora, uvid u podatke upisane u registar birača koji se odnose na lično ime i adresu birača dozvoljen svim građanima u nadležnim kancelarijama, sve do trenutka zatvaranja baze podataka. Nakon potvrde izbornih listi, na pismeni zahtjev učesnika u izbornom postupku, nadležna kancelarija dužna je da izda podatke sa ličnim imenom i adresom birača, u roku od 24 časa od prijema zahtjeva. Podaci iz registra birača koji se odnose na lično ime i adresu birača dostupni su na uvid u nadležnim kancelarijama i članovima predstavničkih tijela, na njihov zahtjev.

U Hrvatskoj ne postoji rezidencijalni uslov za sticanje biračkog prava, bilo da je riječ o parlamentarnim ili lokalnim izborima. Međutim, u skladu sa Zakonom o lokalnim izborima¹³, rezidencijalni uslov propisan je za lica koja se kandiduju na izborima za opštinskog načelnika, gradonačelnika ili župana, koja moraju imati prijavljeno prebivalište na teritoriji jedinice u kojoj se izbori održavaju u trajanju od šest mjeseci na dan stupanja na snagu odluke o raspisivanju izbora.

Državljeni ostalih država članica EU koji imaju pravo glasa u Hrvatskoj upisuju se u popis birača, tj. birački spisak, u skladu sa mjestom stalnog ili privremenog prebivališta, u roku i pod uslovima propisanim zakonom. Takođe, državljani drugih država članica EU koji žele da ostvare pravo glasa na lokalnim i regionalnim (županijskim) izborima registruju se na sopstveni zahtjev, dok se sa biračkog spiska brišu ukoliko su izgubili biračko pravo (smrću ili oduzimanjem prava glasa u skladu sa odredbama matične države) ili ukoliko su samovoljno napustili državu.

---

¹² *Osobni identifikacijski broj – OIB.*

¹³ Zakon o lokalnim izborima („Narodne novine“ br. 144/12 i 121/16) <https://www.zakon.hr/z/559/Zakon-o-lokalnim-izborima> (28.3.2019)

Kada je **Irska** u pitanju, birački spiskovi postoje na nivou izbornih jedinica, te su organi lokalne samouprave zaduženi za njihovo održavanje i objavljivanje. Birački spiskovi sačinjavaju se svake godine, objavljuju se 1. novembra, te stupaju na snagu 15. februara naredne godine. U Irskoj se svi birači moraju registrovati ispunjavanjem posebnog registracionog formulara. Institucije zadužene za registraciju vrše određene aktivnosti sa ciljem pripremanja biračkih spiskova, poput dostavljanja registracionih formulara na kućnu adresu, te mogu zahtijevati dostavljanje određenih dokumenata kojima se dokazuje posjedovanje biračkog prava, poput izvoda iz matične knjige rođenih ili sertifikata o naturalizaciji. Kako bi bili registrovani u biračkom spisku, potencijalni birači moraju navršiti 18 godina života do datuma stupanja biračkog spiska na snagu (15. februar), te moraju imati prebivalište u toj zemlji najmanje od 1. septembra prethodne godine, odnosno u trajanju od pet i po mjeseci. Izuzev ovog tehničkog ograničenja, u Irskoj ne postoji rezidencijalni uslov za ostvarivanje biračkog prava. Strani državljani mogu ostvariti biračko pravo isključivo na lokalnim izborima.¹⁴

U **Letoniji** ne postoji registracija birača kada su u pitanju parlamentarni izbori, već pravo glasa imaju svi letonski državljani koji na dan izbora imaju navršених 18 godina. Birači mogu glasati na bilo kom biračkom mjestu u Letoniji ili u inostranstvu, bez obzira na mjesto prebivališta ili prijavljenu adresu. Na biračkom mjestu birači se registruju unošenjem posebne oznake u pasoš, dok birači koji imaju važeće elektronske lične karte, ali ne posjeduju pasoš, mogu koristiti personalizovanu glasačku karticu zajedno sa elektronskom ličnom kartom, kako bi ostvarili svoje biračko pravo.

Birački spisak u Letoniji se koristi za potrebe sprovođenja lokalnih izbora. Centralna izborna komisija vrši metodološko upravljanje i nadzor nad funkcionisanjem biračkog spiska, dok unošenje informacija i održavanje spiska vrši Kancelarija za državljanstvo i migracije. Kancelarija 90 dana prije izbora u birački spisak unosi podatke, na osnovu informacija iz Registra stanovništva, uključujući i podatke o državljanima drugih država članica EU upisanih u letonski Registar stanovništva. Kancelarija takođe, najkasnije 75 dana prije dana održavanja lokalnih izbora, priprema inicijalne biračke spiskove za svako biračko mjesto, na osnovu podataka o mjestu prebivališta. Svaki birač od Kancelarije dobija obavještenje koje sadrži informacije o biračkom mjestu na kome mogu ostvariti svoje biračko pravo.

Dok za parlamentarne izbore ne postoji rezidencijalni uslov, glasanje na lokalnim izborima u Letoniji vrši se na osnovu mjesta prebivališta. Konkretno, birač može učestovati na lokalnim izborima u jedinici lokalne samouprave gdje je imao prebivalište najmanje 90 dana prije dana održavanja izbora, ili u kojoj posjeduje registrovane nekretnine, u skladu sa zakonom predviđenim procedurama.¹⁵

U **Litvaniji** se birački spiskovi sačinjavaju za svake izbore, na osnovu informacija sadržanih u Registru državljana Republike Litvanije. Biračke spiskove sačinjava i održava Centralna izborna komisija, zajedno sa službenikom zaduženim za održavanje Registra.

¹⁴ ECPRD request no. 3755 - *Electoral register and issues connected to the election procedure*, April 2018.

¹⁵ *Ibid.*

Lica koja imaju biračko pravo automatski se upisuju u birački spisak, u skladu sa svojom adresom, odnosno prijavljenim mjestom prebivališta. Ovo pravilo ne primjenjuje se na birače koji na parlamentarnim izborima glasaju u inostranstvu, odnosno u diplomatskim i konzularnim predstavništvima, koji se mogu registrovati u biračkom spisku podnošenjem za to predviđene prijave.

Rezidencijalni uslov ne postoji kada su u pitanju parlamentarni izbori, dok je situacija nešto drugačija u slučaju lokalnih izbora. Pravo glasa na lokalnim izborima mogu ostvariti birači koji su prijavili mjesto prebivališta na teritoriji određene opštine najmanje 90 dana prije dana održavanja izbora, kao i birači koji su registrovani u opštinskoj evidenciji lica koja nemaju mjesto prebivališta, najmanje 90 dana prije dana održavanja izbora.¹⁶

U **Luksemburgu** se birački spiskovi sačinjavaju na nivou opština, te u ovoj državi svaka opština ima tri biračka spiska: spisak državljana Luksemburga koji imaju pravo glasa na svim izborima, spisak stranih državljana koji glasaju na lokalnim izborima, te spisak državljana ostalih država članica EU koji glasaju na izborima za Evropski parlament. Luksemburški državljani automatski se upisuju u birački spisak svoje opštine nakon što ispune zakonom propisane uslove, dok strani državljani moraju podnijeti prijavu kako bi bili registrovani. Kada je u pitanju rezidencijalni uslov za sticanje biračkog prava, on se primjenjuje samo na strane državljane kada su u pitanju lokalni izbori. Naime, strani državljani koji žele da ostvare biračko pravo na lokalnim izborima moraju imati prebivalište u toj zemlji u trajanju od najmanje pet godina.¹⁷

U **Mađarskoj** postoji centralni birački spisak, kojim upravlja Nacionalna kancelarija za izbore, i koji se koristi za sve izborne procese. Rezidencijalni uslov za ostvarivanje biračkog prava se u ovoj zemlji ne primjenjuje. Centralni izborni spisak sačinjava se na osnovu evidencija o ličnim podacima i adresama mađarskih državljana, registra dokumenata o mađarskom državljanstvu, registra punoljetnih lica lišenih biračkog prava, registara biračkih mjesta i izbornih jedinica, kao i biračkih spiskova izbornih jedinica. U Mađarskoj se registracija birača po pravilu vrši automatski, uz određene izuzetke, odnosno slučajeve kada birač mora podnijeti zahtjev za upis u birački spisak.

Svaki punoljetni mađarski državljani ima pravo glasa na parlamentarnim izborima. Registracija birača koji imaju registrovano prebivalište u Mađarskoj vrši se automatski, dok mađarski državljani bez prebivališta u zemlji moraju podnijeti prijavu za upis u birački spisak najkasnije 15 dana prije dana održavanja izbora. Ova registracija validna je tokom narednih deset godina. Što se tiče lokalnih izbora, na njima osim mađarskih državljana pravo glasa imaju i državljani drugih država članica EU sa prebivalištem u Mađarskoj, kao i punoljetna lica koja imaju status izbjeglice, imigranta ili lica sa stalnim boravkom.¹⁸

---

¹⁶ *Ibid.*

¹⁷ *Ibid.*

¹⁸ *Ibid.*

Pravo glasa na parlamentarnim izborima u **Njemačkoj** imaju svi punoljetni državljani koji imaju stalno prebivalište u toj zemlji, ili su bili nastanjeni u njoj najmanje tri mjeseca. Na izborima mogu glasati samo osobe koje su upisane u birački spisak, ili imaju biračku karticu. Opštinske vlasti imaju obavezu da sačine i održavaju novi birački spisak za svaku izbornu jedinicu uoči svakih parlamentarnih izbora. Birački spiskovi sačinjavaju se na osnovu civilnog registra kojim upravljaju državni organi nadležni za poslove registracije građana. Opštinski birački spiskovi sadrže podatke o svim biračima koji imaju pravo glasa i prebivalište u datoj opštini. Pravo glasa na lokalnim izborima u Njemačkoj mogu ostvariti i državljani svih ostalih država članica EU.¹⁹

U skladu sa odredbama Izbornog zakonika, u **Poljskoj** se svi državljani koji imaju biračko pravo upisuju u birački spisak, koji služi kao osnov za održavanje svih izbora u toj zemlji. Birački spisak sastavlja se na osnovu registra birača, koji predstavlja stalni spisak svih lica koja imaju pravo glasa u određenoj jedinici lokalne samouprave. Dakle, kada su u pitanju parlamentarni izbori, u Poljskoj ne postoji rezidencijalni uslov za ostvarivanje biračkog prava. Glasачi koji su poljski državljani, i koji imaju registrovano stalno prebivalište u određenoj jedinici lokalne samouprave, automatski se upisuju u registar birača. Međutim, birač koji se na dan održavanja izbora privremeno nalazi u određenoj opštini ima pravo da, na osnovu pisanog zahtjeva podnesenog najkasnije pet dana prije izbora, bude upisan na birački spisak u toj opštini, o čemu se automatski obavještavaju nadležne institucije opštine u kojoj ima stalno prebivalište. Nešto drugačija je situacija kada su u pitanju lokalni izbori, s obzirom na to da na njima pravo glasa mogu ostvariti i punoljetni državljani drugih država članica EU, koji na dan izbora imaju stalno prebivalište na teritoriji jedinice lokalne samouprave u kojoj se održavaju izbori.²⁰

Kada je u pitanju **Portugal**, u toj zemlji postoji posebna, jedinstvena i stalna baza podataka namijenjena za registraciju birača. Uoči svakih izbora, birački spisak se sačinjava na osnovu informacija sadržanih u ovoj bazi podataka, u kojoj se nalaze svi građani koji imaju pravo glasa na izborima. Svi portugalski državljani sa stalnim prebivalištem u toj zemlji automatski se upisuju u bazu podataka, odnosno u biračke spiskove. Međutim, isto ne važi za portugalske državljane koji žive u inostranstvu, koji se moraju sami registrovati ukoliko namjeravaju da glasaju na izborima.

Kada su u pitanju lokalni izbori, pravo glasa imaju i državljani država članica EU koji imaju prebivalište u Portugalu, bez obzira na dužinu boravka u zemlji. Rezidencijalni uslov za učešće na lokalnim izborima u ovoj državi primjenjuje se isključivo na strane državljane koji nemaju državljanstvo neke od zemalja članica EU. Tako državljani zemalja u kojima je portugalski jezik zvanični moraju imati prebivalište u Portugalu u trajanju od najmanje četiri godine kako bi imali pravo glasa na lokalnim izborima, dok za ostale strane državljane taj uslov iznosi pet godina.²¹

---

¹⁹ *Ibid.*

²⁰ *Ibid.*

²¹ *Ibid.*

U **Rumuniji** ne postoji rezidencijalni uslov, već pravo glasa na parlamentarnim izborima imaju svi državljani sa navršених 18 godina života. U ovoj zemlji birački spisak predstavlja nacionalni elektronski sistem za registrovanje i ažuriranje identifikacionih podataka rumunskih državljana sa biračkim pravom, kao i informacija o podjeli birača po biračkim mjestima. U ovoj zemlji poslovi koji se tiču upravljanja biračkim spiskom spadaju u nadležnost predsjednika opština, dok administrativne poslove vrši Stalna izborna komisija. Birački spisak sadrži dvije sekcije: javnu, koja služi za pristup građana informacijama, i privatnu sekciju, kojoj mogu pristupiti isključivo državne institucije. Kada su u pitanju lokalni izbori, u biračkom spisku nalaze se i državljani ostalih država članica EU koji su registrovani od strane Rumunske kancelarije za imigraciju, i imaju prebivalište u opštini u kojoj se izbori održavaju. Državljanima drugih država članica EU koji nisu registrovani od strane Rumunske kancelarije za imigraciju mogu dostaviti zahtjev za upisivanje u birački spisak nadležnom predsjedniku opštine.²²

U **Slovačkoj** stalne biračke spiskove sačinjavaju i održavaju opštine, koje automatski registruju sve birače sa prebivalištem na njihovoj teritoriji. Jedan birač može biti upisan samo na jedan birački spisak, koji sadrži informacije o imenu i prezimenu, matičnom broju (ili datumu rođenja, ako su u pitanju strani državljani), državljanstvu i adresi. Opštine ove biračke spiskove ažuriraju u skladu sa saopštenjima državnih organa, prikupljanjem podataka, te kao rezultat žalbenih procedura. Opštine brišu iz evidencije lica koja prijave boravište u nekoj drugoj opštini, preminula lica, kao i lica koja više nemaju prebivalište na teritoriji države. Birači imaju mogućnost da zahtijevaju uvid u svoje informacije sadržane u biračkom spisku, kao i da traže ispravku netačnih podataka. U tom slučaju, opština mora ispraviti podatke u roku od tri dana, ili obrazložiti zašto podaci nisu izmijenjeni. Uoči svakih izbora, opštinske vlasti pripremaju biračke spiskove na osnovu postojećih stalnih biračkih spiskova. U Slovačkoj, dakle, pravo glasa na svim izborima imaju svi punoljetni državljani, dok pravo glasa na lokalnim i regionalnim izborima mogu ostvariti i strani državljani sa stalnim prebivalištem u toj zemlji.²³

U **Sloveniji** se Zakonom o registru biračkih prava iz 2013. godine²⁴ uređuje vođenje evidencije biračkih prava, određuje adresa za ostvarivanje biračkog prava, pristup registru biračkih prava, sastavljanje biračkog spiska, registracija posebnih načina za ostvarivanje biračkog prava kao i izdavanje glasačke kartice. U skladu sa Zakonom, svaki birač ima pravo na uvid u podatke koji su sadržani u registru biračkih prava. Uvid je moguće ostvariti putem državnog portala sa elektronskim potpisom.

Registar biračkih prava sadrži sljedeće podatke: lično ime, jedinstveni matični broj građana (JMBG), datum rođenja, pol, državljanstvo, stalno prebivalište ili, za državljane EU, privremeno prebivalište, adresu za ostvarivanje biračkog prava, potvrdu o registraciji

---

²² Your Europe, *Municipal elections – Romania*, https://europa.eu/youreurope/citizens/residence/elections-abroad/municipal-elections/romania/index_en.htm (22.3.2019)

²³ ECPRD request no. 3755 - *Electoral register and issues connected to the election procedure*, April 2018.

²⁴ Zakon o evidenci volilne pravice (Z EVP-2), <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/115140/> (22.3.2019)

prebivališta ili dozvolu stalnog prebivališta, oduzimanje biračkog prava ili ograničenja u pogledu ostvarivanja biračkog prava, biračka prava državljana EU i njihov prestanak, prestanak biračkih prava državljana Slovenije u pogledu izbora za Evropski parlament u Sloveniji, biračka prava državljana Slovenije, pripadnika autohtone italijanske ili mađarske nacionalne zajednice, biračka prava državljana Slovenije, pripadnika romske zajednice, način ostvarivanja biračkih prava, datum izdavanja i vrstu izdate glasačke kartice, te adresu za slanje glasačke kartice. Birač može da zahtijeva upis ako nije upisan u registar biračkih prava, ili ispravku, ako je unesen pogrešan podatak.

Podatke iz registra biračkih prava mogu koristiti administrativne jedinice, ministarstva i diplomatska predstavništva ili konzulati Slovenije u inostranstvu radi ispunjenja zadatka utvrđenih zakonom. U cilju ispunjenja izbornih obaveza i verifikacije kandidature, direktni pristup podacima o biračkim pravima i njihovo korišćenje ima Državna izborna komisija, kao i izborne komisije koje su odgovorne za sprovođenje određenih izbora ili glasanja. Na zahtjev Državne izborne komisije, Ministarstvo nadležno za unutrašnje poslove dostavlja statističke podatke iz registra biračkih prava i informacije o biračima koji su potrebni kako bi ispunila izborne zadatke, ukoliko nema pristup podacima. Direktni pristup podacima iz registra biračkih prava može se omogućiti i drugim organima i institucijama, ako to predviđa zakon.

Registar biračkih prava predstavlja osnovu za sastavljanje biračkog spiska potrebnog za određene izbore ili glasanje. Postoje sljedeće vrste biračkih spiskova:

- ❖ opšti birački spisak;
- ❖ posebni birački spisak;
- ❖ birački spisak državljana Slovenije, pripadnika autohtone italijanske ili mađarske nacionalne zajednice;
- ❖ birački spisak državljana Slovenije, pripadnika romske zajednice²⁵.

Opšti birački spisak namijenjen je za korišćenje na biračkim mjestima na teritoriji Slovenije. Ako je zakonom predviđeno da imaju pravo glasa, u opšti birački spisak se upisuju: državljani Slovenije sa stalnim prebivalištem, državljani EU i stranci za lokalne izbore, i državljani EU za izbore za Evropski parlament.

Opšti birački spisak se sastavlja za svaku izbornu jedinicu, izborni okrug i biračko mjesto i sadrži sljedeće podatke: naziv biračkog spiska, datum sastavljanja, izbornu jedinicu, izborni okrug i biračko mjesto, serijski broj birača, vlastito ime birača, datum rođenja i pol birača, stalno ili privremeno mjesto prebivališta, državljanstvo, prostor za napomene, mjesto za potpis birača, te zaključak uz navođenje broja birača nakon potvrde biračkog spiska. Ministarstvo nadležno za unutrašnje poslove sastavlja opšti birački spisak za svako biračko mjesto na kome se sprovodi glasanje na osnovu podataka iz registra biračkih prava 15 dana prije dana glasanja. Administrativne jedinice potvrđuju biračke

---

²⁵ Sadržaj posebnog biračkog spiska, biračkog spiska državljana Republike Slovenije, pripadnika autohtone italijanske ili mađarske nacionalne zajednice i biračkog spiska državljana Republike Slovenije, pripadnika romske zajednice detaljno je opisan u članovima 24-27 Zakona o registru biračkih prava.

spiskove potpisom i pečatom devet dana prije dana glasanja i predaju ih nadležnim izbornim komisijama.

Svaki punoljetni državljanin Slovenije ima pravo da bira i da bude biran na parlamentarnim izborima. Birači koji nemaju stalno prebivalište na teritoriji države mogu ostvariti biračko pravo u izbornoj jedinici u kojoj je registrovano posljednje stalno prebivalište njih ili njihovih roditelja. U slučajevima kada ono ne može biti utvrđeno, sam birač ima pravo da izabere izbornu jedinicu u kojoj će moći da ostvari svoje biračko pravo. Kada su u pitanju lokalni izbori, pravo glasa imaju svi punoljetni državljani, kao i državljani ostalih država članica EU koji imaju stalno prebivalište u zemlji, i posjeduju sertifikat o registraciji stalnog prebivališta, ili imaju registrovano privremeno boravište u zemlji, te posjeduju sertifikat o registraciji boravišta. Pravo glasa na lokalnim izborima mogu ostvariti i stranci koji su državljani država van EU, ukoliko posjeduju dozvolu za stalni boravak.²⁶

U **Srbiji**, u skladu sa Zakonom o jedinstvenom biračkom spisku, jedinstveni birački spisak, odnosno birački spisak, je javna isprava u kojoj se vodi jedinstvena evidencija državljana Srbije koji imaju biračko pravo. Birački spisak vodi ministarstvo nadležno za poslove uprave, stalnog je karaktera, i redovno se ažurira. Vođenje biračkog spiska od strane ministarstva nadležnog za poslove uprave obuhvata: analiziranje podataka iz biračkog spiska i preduzimanje mjera radi obezbjeđenja njihove međusobne usklađenosti i tačnosti, vršenje promjena u biračkom spisku (upis, brisanje, izmjena, dopuna ili ispravka) nakon zaključenja biračkog spiska, kao i obavljanje drugih poslova, u skladu sa ovim zakonom. Dio biračkog spiska za oblast jedinice lokalne samouprave ažurira opštinska, odnosno gradska uprava, kao delegiran posao. Ažuriranje dijela biračkog spiska za oblast jedinice lokalne samouprave od strane opštinske, odnosno gradske uprave, obuhvata vršenje promjena u biračkom spisku (upis, brisanje, izmjena, dopuna ili ispravka) po službenoj dužnosti ili na zahtjev građana do zaključenja biračkog spiska, kao i druge poslove u skladu sa zakonom.

U birački spisak upisuje se: ime i prezime birača, ime jednog od roditelja, jedinstveni matični broj građana (JMBG), datum i mjesto rođenja, pol, mjesto prebivališta i adresa, jedinica lokalne samouprave u kojoj birač ima mjesto prebivališta, strana država u kojoj birač ima boravište, mjesto boravišta i adresa u inostranstvu, i mjesto boravišta za interno raseljena lica. U birački spisak upisuje se i podatak da će birač na predstojećim izborima glasati prema mjestu boravišta u zemlji, odnosno prema mjestu boravišta u inostranstvu. Pored podatka da će birač na predstojećim izborima glasati prema mjestu boravišta u zemlji, u birački spisak upisuje se i mjesto i adresa njegovog boravišta u zemlji, kao i jedinica lokalne samouprave u kojoj je mjesto njegovog boravišta. Upis ovih podataka vrši se od dana nakon dana raspisivanja izbora, a najkasnije pet dana prije dana zaključenja biračkog spiska. Nakon održanih izbora ovi podaci brišu se po službenoj dužnosti iz biračkog spiska u roku od 30 dana od održanih izbora. Ako najkasnije pet dana prije dana

---

²⁶ Zakon o evidenci volilne pravice (Z EVP-2), <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/115140/> (22.3.2019)

zaključenja biračkog spiska u birački spisak nije upisan podatak da će birač glasati na predstojećim izborima prema mjestu boravišta u zemlji, odnosno inostranstvu, birač može glasati samo prema mjestu prebivališta.

U skladu sa odredbama Zakona o izboru narodnih poslanika²⁷, pravo da bira i da bude biran na parlamentarnim izborima ima svaki punoljetan poslovno sposoban državljanin Srbije sa prebivalištem u toj zemlji, dok Zakon o lokalnim izborima²⁸ propisuje da pravo glasa na lokalnim izborima imaju punoljetni, poslovno sposobni državljani Srbije sa prebivalištem na teritoriji jedinice lokalne samouprave u kojoj ostvaruju biračko pravo.

Kada je u pitanju **Španija**, biračko pravo imaju svi punoljetni državljani kojima to pravo nije prethodno oduzeto.²⁹

U ovoj zemlji birački spisak je jedinstven za sve vrste izbora, i sadrži imena svih lica koja ispunjavaju uslove za ostvarivanje biračkog prava, kojima to pravo nije privremeno ili trajno oduzeto. U ovoj zemlji birački spisak sastoji se od spiska birača sa prebivalištem u Španiji i spiska birača sa prebivalištem u inostranstvu. Birački spisak je trajnog karaktera i ažurira se na mjesečnom nivou. Za potrebe mjesečnog ažuriranja biračkog spiska, lokalne vlasti obavještavaju nadležne provincijske (regionalne) delegacije Kancelarije za birački spisak o izmjenama koje su se dogodile tokom prethodnog mjeseca na njihovoj teritoriji. Na izborima u Španiji pravo glasa, dakle, imaju svi punoljetni državljani kojima nije oduzeto biračko pravo iz zakonom predviđenih razloga.

Kao i u ostalim državama članicama Evropske unije, i u Španiji postoje nešto drugačija pravila kada je u pitanju pravo glasa na lokalnim izborima. Naime, strani državljani, čije matične države omogućavaju španskim državljanima ista prava, imaju pravo glasa na lokalnim izborima u toj zemlji. Dakle, pravo glasa na lokalnim izborima prošireno je na osobe koje imaju prebivalište u Španiji a nijesu njeni državljani, ali su državljani neke od država članica EU; zatim, ispunjavaju uslove za ostvarivanje biračkog prava koji se odnose na španske državljane, i izrazile su želju da ostvare pravo glasa u toj državi. Vlada dostavlja Kancelariji za birački spisak listu stranih država čiji državljani sa prebivalištem u Španiji treba da budu upisani u birački spisak.³⁰

U **Švedskoj** Centralna izborna komisija sačinjava biračke spiskove za svaku izbornu jedinicu. Birački spisak sačinjava se na osnovu informacija sadržanih u registru stanovništva i listovima nepokretnosti 30 dana prije dana održavanja izbora.

---

²⁷ Zakon o izboru narodnih poslanika („Službeni glasnik RS“ br. 35/2000, 57/2003 - odluka USRS, 72/2003 - dr. zakon, 75/2003 - ispr. dr. zakona, 18/2004, 101/2005 - dr. zakon, 85/2005 - dr. zakon, 28/2011 - odluka US, 36/2011 i 104/2009 - dr. zakon),

https://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_izboru_narodnih_poslanika.html (22.3.2019)

²⁸ Zakon o lokalnim izborima („Službeni glasnik RS“ br. 129/2007, 34/2010 - odluka US i 54/2011), https://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_lokalnim_izborima.html (22.3.2019)

²⁹ Ley Orgánica 5/1985, de 19 de junio, del Régimen Electoral General,

<https://www.legislationline.org/legislation/country/2/section/legislation/topic/6> (22.3.2019)

³⁰ ECPRD request no. 3755 - *Electoral register and issues connected to the election procedure*, April 2018.

Na parlamentarnim izborima mogu glasati svi punoljetni državljani Švedske koji imaju, ili su prethodno imali prebivalište u toj zemlji. Kada su u pitanju lokalni izbori, pravo glasa imaju i državljani drugih država članica EU, koji se upisuju u birački spisak ukoliko najkasnije 30 dana prije dana održavanja izbora pismeno obavijeste Centralnu izbornu komisiju da žele da budu upisani u spisak, te navedu sljedeće informacije: državljanstvo, svoju adresu u Švedskoj i datum rođenja, te u određenim slučajevima svoj lični identifikacioni broj. Državljanost ostalih država članica EU, kao i Norveške i Islanda, koji imaju registrovano prebivalište u Švedskoj, imaju pravo glasa na lokalnim izborima, dok ostali strani državljani biračko pravo na lokalnim izborima mogu ostvariti ukoliko imaju registrovano prebivalište u toj zemlji najmanje tri godine prije dana održavanja izbora.³¹

U Ujedinjenom Kraljevstvu poslove sačinjavanja i održavanja registra birača obavljaju službenici za izbornu registraciju (*electoral registration officers - EROs*). U ovoj državi ne postoji centralni registar birača, odnosno birački spisak, već se spiskovi sačinjavaju za svaku jedinicu lokalne samouprave, kojih ukupno ima 381. U tehničkom smislu, postoje tri registra birača: prvi sadrži birače sa pravom glasa na parlamentarnim izborima, drugi birače s pravom glasa na lokalnim izborima, dok je treći spisak državljanstva država članica EU sa pravom glasa na izborima za Evropski parlament. Ipak, od službenika za izbornu registraciju zahtijeva se da registre birača vode jedinstveno, u mjeri u kojoj je to moguće.

U ovoj zemlji biračkim spiskom se smatra registar birača posljednjeg dana kada je omogućeno unošenje izmjena uoči izbora (odnosno pet dana prije dana njihovog održavanja). Lica koja nijesu upisana u birački spisak moraju se prijaviti kako bi bila upisana, te dostaviti podatke o imenu i prezimenu, datumu rođenja, državljanstvu i ličnom identifikacionom broju. Službenici za izbornu registraciju zaduženi su za ažuriranje registra birača, te s tim ciljem kontaktiraju sva domaćinstva na teritoriji za koju su zaduženi, kako bi provjerili da li su postojeći detalji upisani u registar tačni i ažurirani. Ukoliko to nije slučaj, takvim licima dostavlja se poziv za registraciju, koja se, dakle, ne vrši automatski. U Ujedinjenom Kraljevstvu ne postoji rezidencijalni uslov u smislu prijavljenog prebivališta u zemlji tokom određenog vremenskog perioda koji prethodi izborima, ali službenici za izbornu registraciju moraju se uvjeriti da sva lica upisana u registar imaju prebivalište u zemlji. Izborna komisija sačinjava smjernice koje služe kao upuststvo ovim službenicima pri obavljanju poslova.

Državljanost ostalih država članica EU mogu se registrovati i glasati na lokalnim izborima, kao i na izborima za parlamente Škotske, Velsa i Sjeverne Irske, pod uslovom da imaju prebivalište u Ujedinjenom Kraljevstvu. Izuzetak u ovom pogledu predstavljaju državljani Irske, koji mogu ostvariti pravo glasa kada su u pitanju izbori na svim nivoima.³²

---

³¹ *Ibid.*

³² *Ibid.*

Izvori informacija

Act no. 247 on Elections to the Parliament of the Czech Republic , and on Amendments of Certain Other Acts (1995), <https://www.legislationline.org/documents/id/5771>

Code of Good Practice in Electoral Matters, Venice Commission,
[https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2002\)023rev2-cor-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2002)023rev2-cor-e)

ECPRD request no. 3755 - *Electoral register and issues connected to the election procedure*, April 2018.

Federal Law on National Council Elections (1992, amended 2016),
<https://www.legislationline.org/topics/country/44/topic/6>

Ley Orgánica 5/1985, de 19 de junio, del Régimen Electoral General,
<https://www.legislationline.org/legislation/country/2/section/legislation/topic/6>

Your Europe, *Municipal elections – Romania*,
https://europa.eu/youreurope/citizens/residence/elections-abroad/municipal-elections/romania/index_en.htm

Zakon o biračkom spisku, „Službeni list Crne Gore“ br. 10/14, 20/15, 92/17 i 17/19.

Zakon o evidenci volilne pravice (Z EVP-2), <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/115140/>

Zakon o izboru narodnih poslanika („Službeni glasnik RS“ br. 35/2000, 57/2003 - odluka USRS, 72/2003 - dr. zakon, 75/2003 - ispr. dr. zakona, 18/2004, 101/2005 - dr. zakon, 85/2005 - dr. zakon, 28/2011 - odluka US, 36/2011 i 104/2009 - dr. zakon),
https://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_izboru_narodnih_poslanika.html

Zakon o izboru odbornika i poslanika, „Službeni list RCG“ br. 04/98, 05/98, 17/98 i 14/00, „Službeni list SRJ“, br. 73/00, 09/01, 41/02, 46/02, 45/04, 48/06 i 56/06, „Službeni list Crne Gore“ br. 46/11, 14/14, 47/14, 12/16, 60/17 i 10/18.

Zakon o lokalnim izborima („Službeni glasnik RS“ br. 129/2007, 34/2010 - odluka US i 54/2011),
https://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_lokalnim_izborima.html

Zakon o lokalnim izborima („Narodne novine“ br. 144/12 i 121/16)
<https://www.zakon.hr/z/559/Zakon-o-lokalnim-izborima>

Zakon o registru birača („Narodne novine“ br. 144/12 i 105/15)
<https://www.zakon.hr/z/558/Zakon-o-registru-bira%C4%8Da>